

Hotspot

De (halve) oude Thialf-ijsbaan bij Heerenveen

Misschien ken je ze wel, van die gewoon ogende terreintjes waar je min of meer onverwacht bijzondere planten aantreft. In deze vierde Hotspot een verborgen parel, al is die parel in zekere zin een cultivé.

In Heerenveen-Noord, zuidwestelijk van het verkeersknooppunt A7-A32, ligt ruim twee hectare schraal grasland waar een populatie van zo'n kwart miljoen (!) exemplaren Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*) floreert. Dit terrein heeft zowel een geschiedenis als een vegetatie die opmerkelijk is.

Het is de oude Thialf-ijsbaan, aangelegd in 1855 als een van de eerste ijsbanen in Nederland. In 1890 werden er al 'internationale hardrijderijen' gereden. De ondergrond is een afgeveende grofzandlaag, mogelijk opgehoogd met rivierzand. Deze ontevende gronden stonden 's winters van nature onder water als 'boezemland'. Zulk boezemland had vaak een relatief soortenarm type blauwgrasland als vegetatie, waarin markante soorten als Addertong, Harlekijn, Tandjesgras en Klokjesgentiaan voorkwamen.

In 1967 opende het Thialf-stadion in Heerenveen-Zuid. De oude ijsbaan werd opgedoekt en nog enkele jaren agrarisch verpacht. De laatste pachter gebruikte rijkelijk stal- én kunstmest, waardoor o.a. de Harlekijn in 1973 verdwenen was. In 1974 werd op de zuidelijke helft een nieuwbouwwijk aangelegd, het noordelijk deel werd gemeentelijk natuurreservaat met een bijbehorend water- en beheerregime. Heel onnadrukkelijk, geen afscheidingen of bordjes. Er zijn geen wandelvoorzieningen, maar men mag het terrein (voorzichtig) vrij betreden.

In 1996-1997 speelde het een rol in een promotieonderzoek naar herintroductie van plantensoorten.

Hier werd herintroductie overwogen van Klokjesgentiaan en Harlekijn. Het plan ging niet door voor Harlekijn: het veranderde milieu werd ingeschat als ongeschikt voor welslagen. Klokjesgentiaan is via zaad en opgekweekte exemplaren 'bijgeplant' – want achteraf bleek de soort toch nog verborgen aanwezig. Het zaad was verzameld uit negen naburige populaties. De bijplant was buitengewoon succesvol: na enkele jaren waren er honderdduizenden planten in verschillende ontwikkelingsstadia. Anno 2018 is de populatie onverminderd vitaal en een lust voor het oog!

Het terrein wordt ook bewoond door de Moerassprinkhaan en de Moerasteekmier. De laatste speelt een rol in de levenscyclus van de vlinder Gentiaanblauwtje. Stiekem denk je dan aan nóg een wetenschappelijk experiment... maar dan zou het om introductie gaan, want er zijn geen aanwijzingen dat de vlinder hier ooit geleefd heeft. Introductie is voorlopig een stap te ver.

De planologische positie van de ijsbaan en het belendende volkspark Hepkema's Boschjes is onzeker, al zal 'sportstad' Heerenveen ze hopelijk als cultureel en natuurlijk erfgoed koesteren. Voorlopig siert het de gemeente dat zij het beheer zo voorbeeldig handhaaft!

Tekst: Gertie Papenburg

Dit najaar verschijnt een uitgebreide versie van dit artikel in TWIRRE, NATUUR IN FRYSLÂN.

De bebouwde zuidelijke helft van de ijsbaan gezien vanuit het gespaarde noordelijke deel. Foto Gertie Papenburg.

Klokjesgentiaan. Foto: Piet Zuidema

Jaarverslag 2017

Bij dit nummer treft u het jaarverslag over 2017 aan. Voor het jaarverslag is een nieuw ontwerp gemaakt, dat aansluit op de huisstijl van FLORON. Het jaarverslag is ook te downloaden op: www.floron.nl > Over Floron > ANBI > Jaarverslag.